

MISIUNE PASTORAL-CULTURALĂ PRIN RADIO*

1. Istorie și evoluție

Istoria radioului în România a început cu rugăciunea „*Tatăl nostru*”, aceasta fiind prima emisie pe unde hertziene a postului de radio public în anul 1928. Acest moment ne arată credința neamului românesc, care a început activitatea radiofonică în România, cu rugăciunea Domnească. Până la instaurarea comunismului în țara noastră transmiterea Sfintei Liturghii în fiecare duminică prin intermediul radioului public nu a lipsit din grila de programe, tradiție reluată în zorii libertății după anul 1989, când între emisiunile postului public pot fi regăsite și cele de spiritualitate ortodoxă.

Însă acest ajutor dat Bisericii nu era suficient dacă ne gândim că, spre exemplu, în Grecia există mai multe posturi de radio ale Bisericii Ortodoxe, iar în Europa Occidentală alte confesiuni creștine dețin veritabile rețele radio naționale și internaționale.

După anul 1989, prezența mai intensă a Bisericii în societatea românească nu reprezenta doar o revenire la tradiția firească, perturbată de regimul comunist timp de o jumătate de veac, ci și un răspuns la provocările societății de tranziție, la răscruce de milenii. Învățământul teologic și religios integrat în sistemul național

* Cuvântul Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul României, adresat cu prilejul primirii titlului de *Doctor Honoris Causa* al Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, vineri 5 decembrie 2008.

de educație, asistența spirituală acordată în unitățile medicale, militare și de asistență socială sunt prelungiri necesare ale slujirii Bisericii în societate. Totodată prezența misionară a Ortodoxiei în societate era chemată să îmbine responsabilitatea pentru patrimoniul istoric și artistic pe care l-a creat de-a lungul secolelor cu participarea ei la dialogul noua cultură, marcată de pluralismul ideilor, economia de piață și emergența mass-media în viața omului de astăzi. În acest context, mai multe eparhii ortodoxe din România au acordat atenție sporită noilor mijloace de comunicare socială, căutând să le includă în misiunea și în lucrarea lor catehetică și pastorală.

Primul post de radio ortodox din România a fost înființat în anul 1996, când Mitropolia Moldovei și Bucovinei a obținut de la Consiliul Național al Audiovizualului licența de emisie nr. R 216 din data de 9 iulie 1996. Ca urmare, la 17 aprilie 1998, în Vinerea Mare din Săptămâna Patimilor, Radio TRINITAS din Iași începea să emită.

Acordarea licenței de emisie pe frecvența 92,70 MHz, în anul 1996, pentru orașul Iași, de către Consiliul Național al Audiovizualului, a constituit o premieră în domeniul mass-media pentru că Arhiepiscopia Iașilor devenea astfel prima unitate bisericească ortodoxă care își organiza propriul ei post de radio. Au urmat doi ani în care a fost pregătită echipa redacțională și au fost amenajate în incinta Mănăstirii Golia studiourile Radio TRINITAS. Locul era plin de semnificații, deoarece cu 70 de ani în urmă, de pe Turnul Goliei s-au făcut primele probe de emisie pe unde hertziene în orașul Iași.

Prima transmisiune a postului de radio TRINITAS a fost slujba *Deniei*, din Sfânta și Marea Vineri, definind astfel prioritatea misionară liturgică a postului de radio TRINITAS. În peisajul mediatic național, inițiativa Mitropoliei din Iași a fost primită cu interes și entuziasm. Din acel moment, apăsarea în peisajul mediatic românesc un post de radio care transmite 24 de ore din 24 programe cu caracter bisericesc, cultural, misionar și educativ, spiritul emisiunilor fiind irenic, dar și fidel credinței și spiritualității ortodoxe. Principiile generale ale comunicării au fost orientate către dialog și cooperare în vederea intensificării și îmbogățirii vieții

creștine a societății românești și a deschiderii spre valorile spirituale europene și universale. Anul 2004, ca an omagial «Ștefan cel Mare și Sfânt – 500», a fost anul extinderii ariei de emisie pentru radio TRINITAS, diaconia sau misiunea sa comunicațională fiind pusă în lucrare și în alte eparhii din Patriarhia Română.

Din anul 2004, a început extinderea postului de radio TRINITAS la nivel regional și național: Vaslui (aprilie 2004), Moinești (mai 2004), Bacău (mai 2004), Onești (iunie 2004), Piatra Neamț (iunie 2004), Brodina-Putna (iulie 2004), Suceava (iulie 2004), Toplița (iulie 2004), Darabani (octombrie 2004), Bucegi - Coștila (aprilie 2005), Zalău (aprilie 2005), Bârlad (iunie 2005), Bicaz - Vf. Toaca (iunie 2005), Hârlău (iulie 2005), Botoșani (august 2005), Hațeg (septembrie 2005), Vârful Moldovița lângă Moldova Nouă - Caraș-Severin (septembrie 2005), Harghita - Gheorgheni (octombrie 2005), Baia Mare - Mogoșa (octombrie 2005), Gura Humorului (decembrie 2005), Târgu Neamț (decembrie 2005), Rădăuți (mai 2006), Sibiu (august 2006), Durău (februarie 2007), Galați (iulie 2007) și din octombrie 2008 în Craiova, Băilești, Novaci, Tg. Jiu, Bechet, Tg. Cărbunești, prin preluarea frecvențelor Radio LOGOS. În momentul de față Radio TRINITAS emite pe 32 de frecvențe audiovizuale terestre și acoperă 80% din teritoriul României. În același timp, din 24 iunie 2004 (Sărbătoarea Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul), Radio TRINITAS poate fi recepționat prin **satelit** în Europa și Orientul Mijlociu și Africa de Nord, iar din 30 noiembrie 2008 (Sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei, Ocrotitorul României), în America de Nord. Pe lângă aceste mijloace de emisie radiofonică, din data de 31 decembrie 2002 postul nostru de radio poate fi recepționat și prin cea mai modernă cale de comunicare, **internetul**.

Încă de la începutul emisiei sale, Radio TRINITAS a fost și este un promotor al dialogului și cooperării pe plan național și internațional, militând pentru apărarea și promovarea demnității umane și mântuirea omului, întrucât omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu Cel veșnic viu (cf. Facerea 1, 26-27), ca să trăiască veșnic. Apreciind valoarea programelor din grila acestui post de radio, Consiliul Național al Audiovizualului a acordat postului de radio TRINITAS premiul: *Cel mai bun post de radio local din România pentru anul 2003*. Radio TRINITAS a primit, de

asemenea, din partea Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, în data de 10 iunie 2006, *Diploma Apostolat Ortodox - Excelență în misiune*, pentru contribuția deosebită la promovarea misiunii ortodoxe prin programe radiofonice. Totodată, în seara zilei de 14 Octombrie 2006, în cadrul Sărbătorilor Iașului, postului de radio TRINITAS i s-a decernat *Premiul Pogor*, „pentru slujirea comunității prin credință și cultură”, cea mai înaltă dovadă a aprecierii municipalității Iași față de cei care s-au afirmat în promovarea culturii și slujirea oamenilor.

Datorită deschiderii sale europene și promovării valorilor autentice ale civilizației creștine, Radio TRINITAS nu este cunoscut numai în România, ci are relații de cooperare cu mai multe posturi de radio de pe continentul nostru, în toamna anului 2001 devenind membru al *Conferinței Radiourilor Creștine din Europa* (Lyon, Franța), alături de alte prestigioase instituții mediatice europene. Participarea la întrunirile *Conferinței Radiourilor Creștine din Europa* ne-a inspirat modelul existent în Italia, Franța, Spania și Portugalia, în vederea constituirii unei rețele radiofonice a Bisericii la nivel național. În contextul promovării dialogului cu alte Biserici Creștine, Radio TRINITAS a găzduit, în perioada 28 septembrie – 1 octombrie 2006, la Iași, cel de-al XIII-lea colocviu al *Conferinței Radiourilor Creștine din Europa*, având ca temă *Rolul radiourilor creștine în transmiterea valorilor creștine către noile generații*.

Din 17 aprilie 1998, Radio TRINITAS a făcut parte integrantă din *Institutul Cultural-Misionar TRINITAS al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei* până în data de 27 octombrie 2007 (Sărbătoarea *Sfântului Dimitrie cel Nou*) când a fost integrat în *Centrul de Presă BASILICA al Patriarhiei Române*, odată cu inaugurarea studioului de emisie Radio TRINITAS București, din Palatul Patriarhiei.

În data de 17 aprilie 2008 s-au împlinit 10 ani de emisie neîntreruptă a postului de radio TRINITAS, moment ce a fost marcat la Catedrala Patriarhală printr-o slujbă de TE DEUM și în holul „*Europa Christiana*” al Palatului Patriarhiei.

În data de 7 iunie 2008, studioul local radio TRINITAS Iași a fost mutat din Turnul Goliei în incinta Centrului Eparhial Iași, lângă Biblioteca „*Dumitru Stăniloae*”, înființată în anul 1995.

De la sfârșitul lunii septembrie 2008, radio TRINITAS a preluat postul de radio LOGOS al Arhiepiscopiei Craiovei care a devenit studioul LOGOS al postului de Radio TRINITAS de la Craiova alăturându-se astfel studiourilor din București și Iași.

Radio TRINITAS este în prezent postul de radio al Patriarhiei Române și contribuie la susținerea activității cultural-misionare a Bisericii Ortodoxe Române.

Din 17 noiembrie 2008 Radio TRINITAS emite 24 de ore din 24 folosind cele trei studiouri ale sale din București, Iași și Craiova. Județele Arad și Timiș nu sunt încă acoperite de rețeaua de frecvențe Radio TRINITAS, dar sperăm că în viitorul apropiat această carență să va fi remediată.

2. Identitatea și activitatea misionară a postului de radio TRINITAS.

Radio TRINITAS este astăzi principalul post de radio creștin din România. Alte posturi de radio ortodoxe sunt: *Renașterea* la Cluj-Napoca, *Reîntregirea* la Alba-Iulia, *Dobrogea* la Constanța și *Ortodoxia* la Brașov, aceasta din urmă împarte însă frecvența cu postul de radio evanghelic *Vocea Speranței*.

Identitatea radioului creștin ortodox este cuprinsă în promovarea credinței ortodoxe, susținerea educației moral-religioase, promovarea culturii creștine și mediatizarea activităților social-filantropice ale Bisericii Ortodoxe.

Astfel o primă valoare de apărut și cultivat, ca și comunicator creștin, este *adevărul credinței ortodoxe* în contextul realității de azi. Adevărul de credință comunicat sau împărtășit are o putere sfințitoare în el însuși. Semnul că într-o persoană este prezent Duhul Sfânt e dragostea sa pentru adevăr și pentru dreptate. Duhul Sfânt nu locuiește în omul mincinos și nu rămâne în omul nedrept. Toată Sfânta Scriptură și, mai ales, cărțile sapiențiale arată că foamea și setea de adevăr și dreptate sunt semne ale lucrării Duhului Sfânt în om (cf. Matei 5, 6).

A doua mare valoare de apărut și cultivat este *sfințenia vieții*, adică sfințenia persoanei umane, a familiei, a prieteniei și păcii între oameni. De aceea, la ora

actuală, mijloacele de comunicare în masă care cultivă patimile egoiste și violența sunt foarte vinovate. Ele contribuie la degradarea persoanei și a vieții umane.

A treia valoare fundamentală care trebuie apărată și cultivată este *demnitatea persoanei*. Persoana umană, fiind creată după chipul Persoanei divine, nu trebuie niciodată redusă la valoare de obiect, de comerț sau de ideologie politică, pentru că sufletul unui om e mai de preț decât lumea întreagă, decât toate bunurile pământești, decât toate galaxiile cunoscute și necunoscute laolaltă. Desigur, deodată cu demnitatea persoanei umane trebuie promovată și responsabilitatea persoanei. Fără responsabilitate nu există demnitate deplină.

Un comunicator creștin adevărat trebuie să fie foarte atent ca să nu comunice altceva și pe altcineva decât Evanghelia lui Hristos și pe Hristos Însuși. Sfântul Apostol Pavel ne învață că nu trebuie să ne propovăduim pe noi înșine, ci pe Iisus Hristos, (cf. I Corinteni 4, 5). Aceasta este conștiința apostolică a comunicării adevărului de credință.

Comunicatorul creștin trebuie, în primul rând, să știe că el comunică Lumina, Evanghelia și Duhul lui Hristos, nu o ideologie, nu o învățătură omenească autosuficientă. În caz contrar, comunicarea sa nu mai devine comuniune sfântă, ci riscă să devină comunicare narcisistă sau individualistă.

În comunicarea mediatică religioasă trebuie să discernem, să alegem, să adaptăm în mod creator ceea ce corespunde conținutului credinței ortodoxe, atât în ceea ce privește cuvântul, cât și în ceea ce privește imaginea, deoarece nu orice vorbă, nu orice imagine e potrivită pentru a transmite adevărul viu al Evangheliei. Avem nevoie de *un profesionalism tehnic dublat de un profetism teologic spiritual*, nu de un mimetism secularizant. Suntem tentați adesea să imităm secularul, însă nu trebuie să imităm prea repede tot ce este produs de alții, ci să luăm selectiv doar ce este bun și să transcendem ceea ce este spirit egoist autosuficient, pentru a găsi starea de comuniune sfântă cu Dumnezeu și cu oamenii. Lumea păcatului este lumea autosuficienței, a orgoliului și a lăcomiei, însă lumea sfințeniei este lumea comuniunii, iar ceea ce nu este unit cu Dumnezeu nu este mântuit, adică nu dobândește viață veșnică. Sfântul Grigorie Teologul ne spune că: "*este mântuit*

numai ceea ce este unit cu Dumnezeu". Aceasta-i definiția mântuirii. Este mântuit cel ce se unește cu Dumnezeu, iar cel ce se desparte de Dumnezeu pierde mântuirea, adică pierde viața veșnică sau comuniunea sfinților.

Cea dintâi calitate a unui comunicator creștin, fie prin presa scrisă, fie prin radio, fie prin televiziune este *credința matură*. Dacă acesta nu are o credință matură, nu poate transmite esențialul Evangheliei. Credința matură este bazată nu doar pe cunoștințe, ci și pe experiență, pe viața eclesială în comuniunea sfinților. *Cultura solidă* reprezintă cea de-a doua calitate a misionarului mediatic ortodox. Aceasta înseamnă, în termeni mai simpli, perfecționare, iar nu improvizație. Ne trebuie o cultură solidă permanentă, întrucât niciodată nu putem afirma că avem o cultură suficientă, ci avem nevoie de o cultivare perpetuă a credinței creștine și a culturii generale prin rugăciune și prin studiu, prin informare și experiență. A treia calitate a comunicatorului este *comunicabilitatea dinamică* cultivată profesional. Sunt oameni care știu foarte multe lucruri, dar nu pot comunica tot ce știu. Despre aceștia, un Sfânt Părinte spunea: "*Ce folos de comoara ascunsă și de învățatul care nu poate împărtăși cunoștințele sale altora!*". Într-adevăr este un mare dar să poți comunica valori perene prin viu grai și prin scris. Acest dar se caută și se cultivă prin informare constantă și efort permanent, prin dorință vie și stăruință dinamică. Pe de altă parte, cel ce folosește radioul creștin trebuie să cultive un discernământ multiplu pentru a deosebi între valoarea comuniunii și câștigul comercializării. Când comunicăm, cu scop comercial, știri și imagini, începe ispita cea mai mare. Dacă totul este vânzare și comercializare, atunci mai rămâne foarte puțin loc pentru a da prioritate comuniunii și culturii sufletelor. Pe lângă distincția între comuniune și comercializare trebuie să facem distincție și între ideal și patimă egoistă. Nu orice patimă egoistă este un ideal autentic. Discernământul între ideal și patimă este unul necesar, deși foarte greu de realizat. Sfinții Părinți ai Bisericii spun că tentația păcatului este adesea o învăluire în lumină și într-o frumusețe artificială a realității, iar căderea în păcat produce apoi în om sentimentul că a fost înșelat. Trebuie să discernem între ideal și patimă egoistă întrucât, când idealul devine patimă egoistă nu mai este ideal sfânt, ci ideologie de putere și posesie, fie personală, fie colectivă.

3. Semnificații spirituale și utilitate pastorală în misiunea radiofonică.

Încă de la începutul emisiei sale, Radio TRINITAS s-a constituit pe drept cuvânt într-un mijloc misionar prin intermediul căruia Cuvântul lui Dumnezeu se prelungește din amvonul Bisericii în societate.

Din 17 aprilie 1998 ascultătorii de TRINITAS pot audia *Sfânta Liturghie, Vecernia, Rugăciunile de dimineață și de seară, Acatistul zilei, Miezonoptica, fiind astfel principalul canal media al Bisericii, care oferă de 10 ani, zi de zi, frumusețea și bogăția spirituală ale mesajului liturgic al Ortodoxiei noastre românești.*

Radio TRINITAS se adresează tuturor categoriilor de ascultători. Grila de programe Radio TRINITAS este structurată pentru emisie 24 de ore din 24 având programul organizat în: *transmisiuni religioase, programe speciale de educație religioasă, de folclor românesc și muzică clasică, emisiuni care mediatizează evenimentele bisericesti, știri și informații utile, dialoguri și dezbateri privind probleme curente ale vieții sociale și culturale din România și din străinătate.*

Grila de programe a postului radio TRINITAS răspunde cererii populației majoritare ortodoxă din țara noastră de a asculta emisiunile postului nostru de radio. În acest sens, considerăm binevenită extinderea emisiei postului de radio TRINITAS și în zona județelor Arad și Timiș, din următoarele motive:

a). *Intensificarea activităților spirituale ale Bisericii și educația în formarea spirituală permanentă a diferitelor generații de credincioși:*

Datorită rolului duhovnicesc benefic pe care l-a avut întotdeauna în societate, Biserica are datoria de a vesti cuvântul Evangheliei și de a cultiva în sufletele credincioșilor credință, speranță și iubire. În dialog cu modernitatea științifică și tehnică din zilele noastre, mesajul Bisericii este „comunicare pentru comuniune”, izvorând din conștiința că împlinirea umană nu se poate desăvârși fără cultivarea dimensiunii spirituale a existenței.

b). *Promovarea culturii creștine românești în contextul multicultural și pluralist al societății contemporane:*

La începutul mileniului al III-lea cultura și tradițiile românești sunt adesea trecute în plan secund, din cauza pătrunderii agresive a unor produse culturale străine venite de pe diferite meridiane, multe dintre acestea de calitate îndoielnică. Una din preocupările noastre permanente este să asigurăm accesul unui public cât mai numeros la valorile fundamentale create de înaintașii noștri, păstrate în tezaurul spiritual, cultural și folcloric sau în creațiile culte din literatură și artă. Totodată, dorim să oferim publicului românesc și capodopere ale culturii universale, de inspirație creștină și profund umană.

c). *Diaconia comunicațională și implicarea în activitățile social –filantropice:*

Emisiunile realizate sub genericul “*Biserică și societate*” sunt deja componente permanente ale programelor de la Radio TRINITAS. Dezvoltarea activităților social – filantropice ale Bisericii presupune cultivarea unei conștiințe slujitoare și jertfelnice pentru toți credincioșii și are darul de a educa tânăra generație în spiritul respectului pentru muncă și solidaritate socială.

În același timp, pentru oamenii care se află în spitale sau care din diferite motive nu pot veni la biserică, transmiterea slujbelor religioase constituie o adevărată binecuvântare, o bucurie a celor sănătoși împărtășită cu cei aflați în suferință.

d). *Oferirea unei alternative spirituale în spațiul mediatic dominat de strategiile radiofonice pur comerciale:*

Într-o societate care trăiește intens valoarea libertății, este de datoria noastră să oferim publicului ascultător alternativa unor programe, culturale, ziditoare de suflet, creatoare de comuniune și cooperare demnă.

De aceea, considerăm că atât Aradul episcopal, orașul care are în apropiere cel mai vechi centru monastic ortodox din România (Mănăstirea Hodoș-Bodrog din anul 1177) cât și Timișoara, oraș mitropolitan cu veche istorie creștină bizantină, trebuie să recepționeze și ele postul de radio TRINITAS al Patriarhiei Române.

Sperăm ca acest gând al nostru să devină o realitate prin decizia Consiliului Național al Audiovizualului, căruia i-am solicitat deja două frecvențe de emisie

pentru ca orașele Arad și Timișoara să poată recepționa postul de radio TRINITAS al Patriarhiei Române.

Pentru tot ceea ce a fost bun, frumos și folositor în programele acestui prim post de radio creștin-ortodox din România, mulțumim lui Dumnezeu și tuturor oamenilor care ne-au înțeles și ne-au susținut spiritual și material în încercarea noastră de a apropia Biserica de oameni și pe oameni de Biserică, pentru a binevesti iubirea lui Dumnezeu față de oameni și a cultiva iubirea oamenilor față de Dumnezeu. În acest înțeles, multiplele merite ale postului de radio TRINITAS pot fi rezumate în trei direcții majore:

1. Contribuie la o *mai bună cunoaștere a valorilor și frumuseților credinței ortodoxe*, când aceasta este trăită în Biserică, în familie și societate, ca fiind lumina și bucuria vieții în prezența iubirii lui Dumnezeu.

2. Radio TRINITAS cultivă *comuniunea ortodoxă între eparhii, parohii, mânăstiri, școli de teologie, instituții culturale și sociale ale Bisericii*, în interiorul societății românești, dar și o legătură spirituală mijlocită de internet cu românii ortodocși din străinătate.

3. Radio TRINITAS contribuie la *păstrarea și promovarea identității și spiritualității creștin-ortodoxe și românești în relație cu alte Biserici și popoare în context european*, oferind altora experiența noastră spirituală și învățând de la ei ceea ce este practic și folositor.

Desigur, tot timpul avem ceva de perfecționat în toată activitatea postului de radio TRINITAS, dar bucuria cea mai mare este să receptezi bucuria și pacea pe care acest post de radio le aduce în sufletele și casele ascultătorilor lui, când în societate este încă multă sărăcie materială, singurătate, incertitudine, și ca urmare, dorința de comunicare sinceră și comuniune frățească. Cu cât individualismul și goana după profitul material imediat se intensifică, cu atât crește mai mult nevoia de comuniune autentică și de valori spirituale permanente.

În piața economică toate *se cumpără și se vând*, însă *în viața spirituală toate se primesc și se dăruiesc*, pentru a aduna mai ales comori spirituale în sufletul nostru, nu doar comori materiale în jurul nostru, dornic de a fi iubit și de a iubi veșnic în

lumina și iubirea Preasfintei Treimi. Aceasta explică în parte de ce Radio TRINITAS se prezintă adesea ca fiind *“un radio pentru sufletul dumneavoastră”, “un radio al sufletului dumneavoastră”* sau un *„radio pe frecvența sufletului tău”*.

Lumina pe care o transmite Radio TRINITAS este conținută în Evanghelie și rugăciune, în Liturghie și Filantropie, în dreapta credință și în cultura creștină trăite în harul iubirii Preamilostive a lui Dumnezeu, ca pregustare și pregătire pentru a primi lumina cea neînserată a Împărăției Preasfintei Treimi.

În acest înțeles, programul major al postului de radio TRINITAS este acela de a binevesti iubirea mântuitoare și sfințitoare a lui Dumnezeu în casele oamenilor, pentru ca oamenii să caute Casa iubirii veșnice a lui Dumnezeu Tatăl, al cărei pridvor este Sfânta Biserică.

Radio TRINITAS este deodată *al Bisericii și al fiecăruia dintre ascultători*. Prin el sufletul fiecăruia devine biserică, adică adunare în iubire sfântă, fraternă dar și împărtășire din iubirea lui Hristos și a Preasfintei Treimi. În acest context spiritual, mass-media se transfigurează *în mediul întâlnirii omului cu Dumnezeu*. Undele hertziene poartă mesaje harice, iar tehnica informațională susține teologia și lucrarea misionară a Bisericii. Tehnica creată de oameni, fiind un obiect, rămâne neutră, dar mesajul transmis de om prin ea poate să o sfințească sau să o profaneze. Când el transmite cuvinte sfinte, cântări și rugăciuni sfinte, care îndeamnă la viața sfântă și fapte bune, postul de radio primește binecuvântare de la Dumnezeu și recunoștință de la oameni.

În încheiere, mulțumim tuturor cadrelor didactice universitare care au sprijinit și sprijină lucrarea cultural-misionară a Bisericii prin presa scrisă, radio și televiziune.

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române